

Et steg nærmere individualisert behandling ved endometrieccancer

Prognostiske markører kan identifisere potensielle mål for skreddersydd behandling ved endometrieccancer.

Endometrieccancer er den vanligste formen for underlivskreft blant kvinner i den vestlige verden. De fleste tilfellene oppdages tidlig, og det er gode utsikter til helbredelse. Noen svulsttyper er likevel mer aggressive, og kvinner med disse får hyppigere tilbakefall og dør oftere av sykdommen. Dagens klassifikasjonssystem, som brukes for å fange opp kvinner med behov for tilleggsbehandling utover operasjon, gir risiko for både over- og underbehandling, og bør forbedres. Biomarkører vil kunne bidra til riktigere valg av behandlingsmetoder og dermed økt overlevelse og færre bivirkninger for denne pasientgruppen.

De siste tiårene har man i kreftforskningen søkt å finne nye mål for behandling for pasienter med ulike krefttyper for å tilby mer målrettet behandling enn tradisjonell cellegift og strålebehandling.

Jeg har i mitt doktorgradsprosjekt vist at ulike biomarkører (DNA-ploidi, østrogenreseptor og phospho-stathmin (S38)) predikerer om pasienten har en krefttype som gir redusert overlevelse eller økt risiko for til-

bakefall av sykdommen. Også en tidligere identifisert 29-gensignatur er i dette ph.d.-arbeidet validert i uavhengige pasientserier som en robust prognostisk markør ved endometrieccancer. Alle de studerte markørene bidrar til å identifisere pasienter med økt risiko for død av kreftsykdommen, også blant pasientgrupper med antatt god prognose.

Videre i prosjektet har jeg ved hjelp av genuttryksdataanalyser identifisert en assosiasjon mellom flere av de studerte markørene og tumorbiologiske prosesser (epitelial-mesenkymal transisjon og økt tumorcelleproliferasjon) samt andre potensielle angrepspunkt (f.eks. PI3K/mTOR) for ny, skreddersydd kreftbehandling.

Resultatene gir grunnlag for å studere markørene videre i fremtidige kliniske studier for å evaluere om disse markørene identifiserer pasientgruppene som vil ha nytte av målrettet behandling.

Elisabeth Wik
elisabeth.wik@helse-bergen.no

Elisabeth Wik.
 Foto Anne Sidsel Herdlevær

Disputas

Elisabeth Wik disputerte for ph.d.-graden ved Universitetet i Bergen 30.9. 2013. Tittelen på avhandlingen er *Endometrial carcinoma: a step closer to individualized therapy? Exploring transcriptional alterations in relation to prognostic biomarkers.*

Dårlig arbeidsmiljø gir mer langtidssykefravær

Arbeidsmiljøet har stor betydning for langtidsfravær, men assosiasjonens styrke avhenger av kjønn, utdanningsnivå og diagnose.

I Norge er tiltak for å redusere sykefraværet et viktig politisk mål. Siden oktober 2001 er dette arbeidet regulert gjennom Inkluderende arbeidsliv (IA)-programmet. For å styrke et inkluderende arbeidsliv er det behov for kunnskap om sammenhenger mellom individfaktorer, arbeidsmiljø og langtidsfravær.

Jeg har i en registerbasert studie undersøkt betydningen av kjønn, utdanning, psykososiale og fysiske arbeidsmiljøfaktorer, generell og mental helse og andre individfaktorer for risikoen for langvarig (> 8 uker) sykefravær. Diagnosespesifikt langtidsfravær for muskel- og skjelettsykdommer og psykiatriske lidelser ble også studert. Deler av prosjektet omhandlet ansettelse i bedrifter med og uten IA-avtale og risiko for langtidssykefravær. Studiepopulasjonen var 10 995 deltakere i Helseundersøkelsen i Oslo i 2000/2001, med oppfølging til utgangen av 2005.

Kvinner hadde fordoblet risiko for langtidsfravær sammenliknet med menn. Det var en sterk sosial gradient, målt med utdan-

ningsnivå, på fraværskrisikoen. Manglende støtte fra overordnede og dårlig selvrapportert mental helse var klart assosiert med risiko for langtidsfravær med psykiatriske diagnoser. Lav innflytelse over arbeidet, fysisk hardt arbeid, tunge løft og skift- eller nattarbeid var sterkt assosiert med risiko for langtidsfravær med muskel- og skjelettdiagnoser, og spesielt for menn. Ansatte i IA-bedrifter hadde ikke lavere risiko for langtidsfravær enn ansatte i bedrifter uten IA-avtale, men gruppene var ulike med hensyn til alder, kjønn og arbeidsmiljøforhold.

Studien har avdekket viktige underliggende risikofaktorer for langtidsfravær. Slike faktorer er viktige å identifisere med tanke på frafall fra arbeidslivet, langsiktig planlegging og tilrettelegging av inkluderende arbeidsplasser.

Line Foss
line.foss@stami.no

Line Foss. Foto
 Espen Rosenquist

Disputas

Line Foss disputerte for ph.d.-graden ved Universitetet i Oslo 20.9. 2013. Tittelen på avhandlingen er *The influence of work environment and individual factors on the risk of long-term sickness absence. An epidemiological, registry-based 5-year follow-up study.*